

Zwartkopgors binnen gesluisd

Rob Verburgt

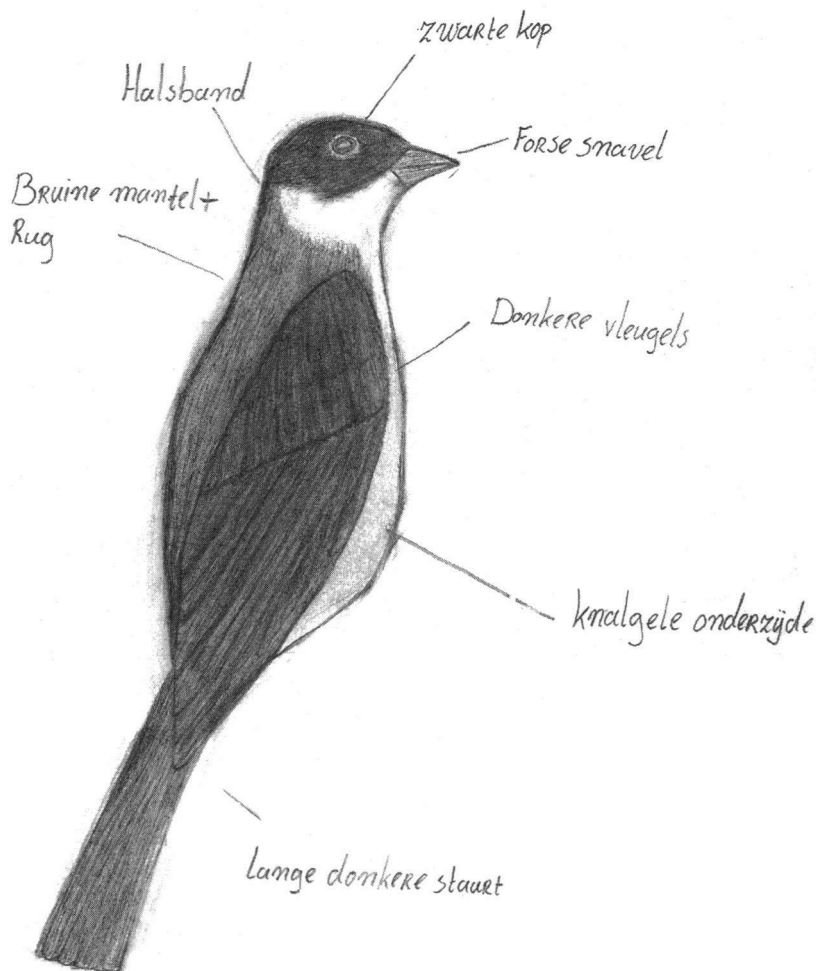
Het is dinsdagochtend 9 juli 2002 om 05.30 uur, als ik aankom op mijn werk bij het sluisje van Spaarndam. Het is al lekker buiten met zo'n 17 graden op de thermometer, een flauwe wind uit zuidoost en een heldere hemel waaraan een heerlijk ochtendzonnetje staat. De eerste binnenvaartschepen liggen al te wachten om geschut te worden naar de zuidkant. Snel schut ik ze weg en ga naar de pruttelende koffieautomaat om mij te voorzien van een lekker bakkie.

Als ik net lekker van mijn koffie zit te genieten, wordt mijn aandacht getrokken door het naderen van een tikkende roep – duidelijk hoorbaar doordat ik de ramen en deuren van het sluiswachtershuisje open heb staan. Ik kijk in de richting van het geluid en zie zijdelings van het huisje een forse zangvogel langsvliegen met een knalgele onderzijde en een zwarte kop. De vogel ploft neer in een klein boompje ongeveer 15 meter bij mij vandaan. Op dat moment dacht ik dat het wel een ontsnapte kooivogel zou zijn, die met het mooie weer van de vorige dag op een onbewaakt moment uit een huiskamer zou zijn weggevloden. Omdat ik toch wel nieuwsgierig was geworden, pakte ik de 7x50 Swift-verrekijker, die standaard aanwezig is om de naderende schepen te kunnen bespieden. Eenmaal goed in de kijker vielen de volgende kenmerken mij op:

- vrij grote zangvogel met lange, donkere staart
- onderzijde is van onderstaartdekveren tot kin opvallend kanariegeel
- zwarte kopkap
- gele halsband
- vrij forse snavel
- de mantel en rug zijn bruin en lichten mooi roestbruin op in de zon
- de vleugels zijn donkerder dan de rug en mantel
- de vogel is ongeringd.

Toen deze kenmerken tot mij doorgedrongen waren, begon er bij mij een belletje te rinkelen; dit zou wel eens een mannetje Zwartkopgors *Emberiza melanocephala* kunnen zijn! Een soort die ik uitsluitend van de foto's uit tijdschriften en boeken kende. Ondertussen verstopte de vogel zich in de kruin van het boompje. Ik stond op van mijn stoel en liep voorzichtig naar het boompje toe. Tegelijkertijd verplaatste de vogel zich naar de grond tussen het boompje en de Spaarndammerdijk. De dijk belemmerde mijn zicht, zodat ik over de dijk naar de vogel moest

sluipen om hem te kunnen zien. Dat had ik dus gedacht!... Bij het zien van mijn kale kop flapperde de vogel direct op om langs mijn rechter zijde in een heg te verdwijnen. Hierbij kon ik de vogel weer horen roepen.

De Zwartkopgors van Spaarndam. Rob Verburgt.

Snel liep ik terug naar het sluiswachtershuisje waar ik de ANWB-vogelgids toevallig had liggen. Nog even gauw de waarneming met de tekst en afbeelding vergelijken. Inmiddels zeker dat het een Zwartkopgors moet zijn geweest en bekend met de zeldzame status van de soort in Nederland, bedacht ik dat ik snel iemand moest inschakelen om de vogel ook te kunnen zien. Ik keek naar mijn horloge en zag dat de wijzers 06.40 uur aanwezen. Niet echt een prettige tijd om iemand uit bed te lichten voor een vogel die zich misschien niet meer laat zien? Ik besloot toch om actie te ondernemen en belde Roy Slaterus op. Nog geëmotioneerd door de waarneming sprak ik in wartaal uit dat ik zojuist een Zwartkopgors gezien had. Ondanks het feit dat Roy net wakker was, stelde hij nuchtere en tactische vragen over de waarneming. Roy kon zelf niet komen om de vogel te bekijken, maar zou proberen iemand anders in te schakelen. Niet veel later ging mijn mobieltje af. Het was Roy die melde dat Hans Groot met een half uurtje bij mij zou zijn. In dat halfuurtje hield ik de heg, waarin ik de vogel voor het laatst zag, en het boompje nauwlettend in de gaten.

De vogel had ik in de tussentijd niet meer zien verschijnen en de angstige gedachte bekreep mij dat de vogel naar de andere kant van het IJ gevlogen kon zijn, waar zich het enorme terrein van de golfbaan van Spaarnwoude bevindt. Hans Groot kwam inderdaad binnen het halfuur aangefietst. Nadat hij de heg en de omgeving grondig had afgezocht, ging hij zonder Zwartkopgors naar zijn werk. Ondertussen riepen enkele schippers over de marifoon op om geschut te worden. Ook ik moest helaas weer aan het werk, maar keek op rustige momenten naar de heg in de hoop het beest weer te zien. Ook op de avond wordt er door Ferdie Hieselaar, Pieter van Eijk, Hans Groot en mijzelf nog tevergeefs naar de vogel gezocht. Aan het einde van de dag raadpleegde ik de nodige literatuur en werkte de schets en de aantekeningen van de vogel achter het bureau wat bij. In gedachte doemen de beelden van de Zwartkopgors nog regelmatig op. Tamelijk frustrerend dat de vogel zich maar een kort moment liet bekijken, zodat alleen ik de vogel kon zien. Zelfs nu – een week na de waarneming – hoop ik dat een andere vogelaar uit de regio de vogel zal herontdekken.

Indien aanvaard betreft dit het tiende geval van Zwartkopgors in Nederland en het eerste in Zuid-Kennemerland. Alle eerdere gevallen hadden betrekking op mannetjes. Met uitzondering van een geval in februari waren alle gevallen afkomstig uit de maanden mei tot juli.